

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **29.07.2024**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. ve 52. maddeleri, çalışanların sendikal hak ve özgürlüklerini teminat altına alır ve hiç kimsenin bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamayacağını hükme bağlar. Ayrıca, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi ile 98 No'lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi de Türkiye'nin kabul edip uygulamakla yükümlü olduğu uluslararası sözleşmelerdir. İşçilerin sendikaya üye olmasının başlıca amaçlarından biri, iş yerinde yapılacak bir Toplu İş Sözleşmesi (TİS) ile sosyal ve ekonomik haklarını geliştirmek ve korumaktır. Ancak, sendikalaşarak yetki başvurusunda çoğunluğu sağlayan işçilerin hukuki süreç bile başlamadan çeşitli gerekçelerle işten çıkarılması, sendikal hakların fiiliyatta hükümsüz kalmasına ve büyük hak kayıplarına neden olmaktadır.

Bu durumun son örneği, İstanbul Çatalca'da bulunan, %70'i Ürdün tekeli Seniora Food'a ait olan Polonez fabrikasında yaşanmıştır. 400'e yakın işçinin çalıştığı bu fabrikada, sendikalaştıkları için 100'den fazla işçi tazminat hakları gasp edilerek işten çıkarılmıştır. Fabrikada çalışan işçiler, zincir mağazalar Migros ve CarrefourSA'da satılmak üzere işlenmiş sucuk, salam ve füme gibi et ürünleri üretmektedir. Aralarında 10 ile 20 yıl arasında çalışan kıdemli işçilerin de bulunduğu fabrikada, işçiler en ağır koşullarda, günde 15 saati aşan sürelerde, hakaret ve performans baskısına maruz kalarak, pazar günleri de çalışarak, fazla mesai ücretleri ödenmeden yıllardır asgari ücretle çalışıyorlar. Tek Gıda-İş sendikasında örgütlenerek kısa sürede çoğunluğu sağlayan işçiler İş Kanunu'nun 25/2 maddesi kapsamında KOD 46 işten çıkış kodu ile tüm hakları gasp edilerek işten çıkarılmıştır.

İşten çıkarılan 13 işçinin ardından içeride kalan işçilerin de üretimi durdurması ile, 24 Temmuz 2024 tarihinde, 100 işçi daha telefonlarına gelen bir mesajla "topluca iş bırakma eyleminize devam etmenizden kaynaklı sizinle olan iş ilişkimiz sonlandırılmıştır" şeklinde bilgilendirilerek, kendilerine yüz yüze herhangi bir açıklama yapılmadan işten çıkarılmıştır. 19 Temmuz 2024 tarihinden beri üretimin devam etmemesi gerekçesiyle fabrika yönetiminin 150 civarında taşeron işçiyi fabrikaya çağırdığı ve eylemlerinin kırılmasına tepki gösteren işçilere 27 Temmuz 2024 tarihinde kolluk kuvvetleri tarafından biber gazlı saldırı gerçekleştirildiği de son bilgiler arasındadır.

Bu Bağlamda;

- 1- Artan pahalılık, yüksek enflasyon ve açlık sınırının altında ücretlerle toplu iş sözleşmesi hakkı kazanmak üzere işçilerin sendikalaşma eğilimi artmış, bununla beraber bu hakkı fiilen engellemek üzere işyerinde tazminat hakkını ortadan kaldıran kodlar ile işten çıkarmalar, baskı, mobbing ve tehdide dayalı çalışma rejimi neredeyse tüm fabrikalarda kural haline gelmiştir. Anayasanın 51. ve 52. maddelerini ve uluslararası sözleşmeleri yok sayarak fabrikada kendi "keyfi" yasalarını işleten ve fiilen işçilerin anayasal haklarını kullanmasını engelleyerek suç işleyen Polonez patronları hakkında bir işlem başlatacak mısınız?
- 2- 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41. maddesine göre, fazla çalışma saati, saatlik ücretin %50 fazlası olarak ödenir. Yasal mevzuata göre, yıllık fazla çalışma süresi en fazla 270 saat, haftalık çalışma süresi 45 saat, günlük çalışma süresi ise 11 saattir. Haftalık 45 saati aşan çalışma durumunda işçilere ek mesai ücreti ödenir. Ancak Polonez fabrikasında çalışan işçiler zorunlu mesailer ile günde 15 saatten fazla çalıştıklarını, son altı ayda ise 270 saati doldurdıklarını ancak fazla mesai ücretlerinin maaşlarına yansımadığını, maaş bordrolarının ise kendilerine gösterilmediğini beyan etmişlerdir. Bakanlığınıza bağlı müfettişler söz konusu yasada belirtilen hükmün aykırılığını, konunun işçi sağlığı ve iş güvenliği boyutunu da dikkate alarak denetlemişler midir? Eğer bir aykırılık tespit edildiyse Polonez'e yönelik idari para cezası uygulanmış mıdır?
- 3- Polonez'de çalışan işçiler arasında, ağır çalışma koşulları nedeniyle fitık ve ödem gibi meslek hastalıklarının yanı sıra işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması nedeniyle parmak kesikleri, yaralanma, asit sıçraması ve yerlerin kayganlığından ötürü sıkça düşmeler meydana gelmektedir. Ayrıca, fabrikada meydana gelen yaralanmalarda işçilerin tabiriyle "hastane önüne bırakıldıkları", tedavi masraflarının karşılanmadığı ve iyileşme süresince "geçici işgöremezlik ödeneği" bağlanmadığı belirtilmektedir. 2020-2024 yılları arasında Bakanlığınız müfettiş ve denetçileri tarafından bir denetim gerçekleştirilmişse, bu denetimler sonucunda tespit edilen eksiklikler, alınan önlemler ve uygulanan cezai yaptırımlar nelerdir?
- 4- 19 Temmuz 2024 tarihinden beri fabrika önünde iş bırakma eylemine devam eden işçiler, patronun üretimi sürdürmek için dışarıdan toplamda 150'ye yakın günlük yevmiyeli taşeron işçi çağırdığını belirtmişlerdir. Kamuya bağlı işyerleri ve belediyelerde taşeron olarak çalıştırılan yüz binlerce işçinin karşılaştığı sorunlar ve

bugüne kadar gerçekleşen hak kayıpları ve işçi sağlığı açısından taşeron çalışmanın yasaklanmasının gerekliliği ortadayken, patronların bu düzenlemeden yararlanarak sendikalaşmayı engellemesine ve işçilerin haklarını yok sayarak üretimi devam ettirmesine olanak tanıyan bu uygulamaya ve taşeron işçi sömürüsüne göz yummaya devam mı edeceksiniz?

- 5- Ucuz işgücüne dayalı sömürünün ve fabrika ile işyerlerinde süregelen sömürü terörünün teminatı olan Orta Vadeli Program (OVP), yerli ve yabancı tekellerin ihya edilmesi uğruna emekçilerin haklarının ve çalışma koşullarının günden güne daha da geriye gitmesine, kırıntı olarak kalmış haklarının dahi tırpanlanmasına neden olmaktadır. Bu programın fabrika ve işyerlerindeki yansıması; sendikasızlaştırma, tazminat hakkını gasp eden kodlarla işten çıkarma, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin kasıtlı ihmalî ve daha fazla kâr uğruna inşa edilen keyfi çalışma rejimleridir. Bakanlığınız, tekellerin ve büyük sermayenin ihyası için anayasanın teminat altına almış olduğu hakları dahi göz ardı eden bu uygulamalara göz mü yumacak, yoksa Orta Vadeli Program'a rağmen gerekli tedbirleri alacak mıdır?
- 6- Sendikal faaliyetleri nedeniyle işten çıkarılan Polonez işçilerini darp eden, patronun talimatıyla hareket eden emniyet yetkilileri ve idari amirler hakkında suç duyurusunda bulunarak soruşturma başlatılması için İçişleri Bakanlığı ile herhangi bir temasta bulunarak sürece müdahil olmayı düşünüyor musunuz?
- 7- Polonez'de çalışan 100 civarında işçi sendikalaşma hakkını kullandığı için 4857 sayılı Kanun Madde 25-II-d bildirim kodu ile işten çıkarılmıştır. İnsanca çalışma koşulları ve insanca yaşanacak bir ücret için anayasal hakkını kullanarak sendikalaşan Polonez işçilerinin keyfi bir şekilde işten çıkarılmasının önünü açan 4857 sayılı Kanun Madde 25/2 işten çıkarma kodunun kullanımı Bakanlığınız tarafından denetlenmekte midir? İşçilerin tazminat, kıdem ve ihbar haklarının ödenmeden işten çıkarılmaları ile ilgili olarak Bakanlığınızın bu mağduriyeti çözmek adına bir girişimi olacak mıdır?